

Pro Palestina demonstratie #Schilderswijk#Den Haag#Gaza

Léon Bellaart @leonbellaart

10

IS-demonstraties in Den Haag

Vina Wijkhuijs, Menno van Duin

10.1 Inleiding

In de zomer van 2014 vinden in Den Haag verschillende demonstraties plaats die nauw verband houden met de spanningen in het Midden-Oosten. De terreurorganisatie Islamitische Staat (IS) krijgt in Irak voet aan de grond en sinds begin juli voert Israël aanvallen uit op Palestijnse doelen in de Gazastrook. Die gebeurtenissen zijn aanleiding tot demonstraties in de Haagse binnenstad. Wanneer blijkt dat tijdens een van de demonstraties antisemitische leuzen zijn gescandeerd, komt burgemeester Van Aartsen van Den Haag, die op dat moment in het buitenland op vakantie is, onder druk te staan. Hem wordt verweten te hebben nagelaten op te treden. Dat plaatst Van Aartsen voor een persoonlijke dilemma: moet hij, vanwege de commotie die is ontstaan, vroeged van vakantie terugkeren om tekst en uitleg te geven? Of lag hier een rol voor het Openbaar Ministerie (OM) of wellicht de locoburgemeester? Na een beschrijving van het feitenrelaas wordt op deze vraag ingegaan. Het hoofdstuk is geschreven op basis van openbare bronnen, waaronder het interview met burgemeester Van Aartsen bij *Pauw*.¹⁶²

10.2 Feitenrelaas

Op zondag 29 juni 2014 loopt een groep van 250 voornamelijk sjiitische moslims een stille tocht van het Malieveld naar de Tweede Kamer

¹⁶² Uitzending *Pauw*, 1 september 2014. Op 1 juli 2015 ontleend aan <http://pauw.vara.nl/media/319449>.

om zich te keren tegen jihadististen die een radicale interpretatie van de islam aanhangen en in onder meer Irak en Syrië een gewelddadige strijd voeren voor IS. De demonstranten roepen het parlement en kabinet op om elke vorm van steun aan terroristische organisaties als IS en al-Qaida strafbaar te stellen.¹⁶³ Vijf dagen later, op 4 juli 2014, demonstreert een groep sympathisanten van IS vlakbij de Haagse Markt. Zij schreeuwen leuzen als ‘dood aan de USA’, ‘dood aan Israël’ en ‘democratie is hypocrisie’.¹⁶⁴

Een week later, op zaterdag 12 juli, volgt een demonstratie die gericht is tegen de door Israël uitgevoerde aanvallen op Palestijnse doelen in de Gazastrook. Wanneer de naar schatting 4000 demonstranten zich op het Spuiplein verzamelen, constateert de politie dat sommige demonstranten protestborden bij zich hebben waarop het zionisme wordt gelijkgesteld aan het nazisme, en naast de Israëliische vlag het hakenkruis staat afgebeeld. De organisatoren van de demonstratie worden door de politie hierop aangesproken en gewaarschuwd dat de voorgenomen tocht door de stad niet zal worden toegestaan als die borden niet worden verwijderd.¹⁶⁵ De organisatoren, die zich niet met de verbeelde gelijkens vereenzelvigen, vragen de betreffende betogers de borden te verwijderen. Daarna start de demonstratietoelt richting het Vredespaleis. Het feit dat een aantal demonstranten zich met de betreffende borden op het Spuiplein had vertoond, is voor het CIDI (Centrum voor Informatie en Documentatie Israël) desalniettemin voldoende reden om tegen de betreffende demonstranten aangifte te doen. Tevens vraagt de directeur van het CIDI een gesprek aan (dat op 16 juli heeft plaatsgevonden) met burgemeester Van Aartsen. Het CIDI wil weten waarom de politie niet eerder tot actie is overgegaan.¹⁶⁶ De PVV verwijt de burgemeester dat hij heeft nagelaten op te treden.

163 NOS, 29 juli 2014. Binnenland: Moslim-protest tegen jihadisme. Op 1 juli 2015 ontleend aan: <http://nos.nl/artikel/668139-moslimprotest-tegen-jihadisme.html>.

164 Hart van Nederland, 4 juli 2014. Top Nieuws: ISIS-aanhangers demonstreren in Den Haag. Op 1 juli 2015 ontleend aan: <http://www.hartvannederland.nl/top-nieuws/2014/isis-aanhangers-demonstreren-den-haag/>.

165 Verklaring van burgemeester Van Aartsen aan de Haagse gemeenteraad over de gebeurtenissen rond de demonstratie van 12 juli 2014. Op 1 juli 2015 ontleend aan <http://www.denhaag.nl/home/bewoners/gemeente/document/Demonstratie-12-juli-2014.htm>.

166 NOS, 15 juli 2014. Nieuws binnenland: CIDI: hakenkruizen te lang getoond. Op 1 juli 2015 ontleend aan <http://nos.nl/artikel/675201-cidi-hakenkruizen-te-lang-getoond.html>.

Op donderdag 24 juli is het conflict in de Gazastrook opnieuw aanleiding van een demonstratie. De op Facebook aangekondigde pro-Palestina betoging gaat deze keer door de Schilderswijk. Onder de veertig tot vijftig demonstranten zijn ook sympathisanten van IS die jihadvlaggen bij zich dragen. Tijdens de demonstratie worden anti-semitische leuzen geroepen en bedreigingen jegens Joden geuit. Wanneer een van de demonstranten merkt dat een verslaggeefster van het weblog *GeenStijl* een fotoreportage aan het maken is, wordt zij belaagd en bedreigd en – voor haar eigen veiligheid – naar een politiebureau gebracht.¹⁶⁷

Het gebeuren leidt tot grote verontwaardiging, vooral ook omdat een woordvoerder van burgemeester Van Aartsen, die zelf op vakantie is, aan Omroep West meldt dat er bij zijn weten ‘geen strafbare grenzen zijn overschreden’.¹⁶⁸ In de media wordt dit zo uitgelegd als zou de burgemeester de uitingen van de demonstranten toelaatbaar vinden. Tweede Kamerlid Dijkhoff (VVD) laat die avond via Twitter weten de minister van Veiligheid en Justitie om opheldering te zullen vragen. Behalve door de VVD worden uiteindelijk ook door de PVV, de Groep Bontes/Van Klaveren, de SP, ChristenUnie, SGP en het CDA aan de minister vragen gesteld over de maatregelen tegen (een herhaling van) antisemitische uitingen.

De volgende dag meldt het OM dat de politie de beelden die van de demonstratie zijn gemaakt zal bekijken en zal nagaan of de leuzen die tijdens de demonstratie (in het Arabisch) werden gescandeerd, als strafbaar kunnen worden aangemerkt.¹⁶⁹ Dat leidt op 31 juli tot de arrestatie van twee mannen. De volgende dag ontvangen de gemeente Den Haag, de minister van Binnenlandse Zaken en de Tweede Kamerfracties een petitie, waarin om het ontslag van burgemeester Van Aartsen wordt

167 Zie: *GeenStijl*, 25 juli 2014. Van Aartsen, het Kalifaat heerst in uw Schilderswijk. Op 1 juli 2015 ontleend aan http://www.geenstijl.nl/mt/archieven/2014/07/joden_en_persivheid_bedreigd_wtf_jozias.html.

168 Omroep West, 24 juli 2014. Nieuws: Update: Van Aartsen: Geen grenzen overschreden bij pro-Palestina demonstratie. Op 1 juli 2015 ontleend aan: <http://www.omroepwest.nl/nieuws/24-07-2014/update-van-aartsen-geen-grenzen-overschreden-bij-pro-palestina-demonstratie>.

169 Openbaar Ministerie, 25 juli 2014. Actueel: Nieuwsberichten: Beelden demonstratie Hoefkade Den Haag worden uitgekeken. Op 1 juli 2015 ontleend aan: <https://www.om.nl/actueel/nieuwsberichten/@85482/beelden-demonstratie/>.

gevraagd.¹⁷⁰ De petitie, een initiatief van journalist Michiel Mans, zou door ruim 17.500 mensen zijn ondertekend.

Vervolgens vindt op zondag 10 augustus wederom een demonstratie door de Schilderswijk plaats. De demonstratie is op Facebook aangekondigd door de (rechts-extremistische) gelegenheidsbeweging ‘Pro Patria’. De betoging, waar zo’n tweehonderd mensen aan deelnemen, is gericht ‘tegen IS, moslimradicalen en antisemitisme’. Omdat een groep tegendemonstranten, bestaande uit voornamelijk islamitische jongeren, hen bij aankomst in de Schilderswijk opwacht, moet de betoging – op aangeven van de politie – van de geplande route afwijken. De Mobiele Eenheid wordt ingezet om de demonstranten en tegendemonstranten uit elkaar te houden; zes personen worden gearresteerd.¹⁷¹

Naar aanleiding van deze confrontatie en de onrust die de demonstraties in de Schilderswijk teweegbrengen (ondernemers en inwoners zijn het op z’n Haags gezegd zat), vindt er – na aandringen van een aantal gemeenteraadsfracties (PVV, Groep Mos en SP) – op 14 augustus in de Haagse gemeenteraad een ruim vijf uur durend spoeddebat plaats met burgemeester Van Aartsen. ‘De burgemeester moet nu optreden, anders kan hij maar beter aftreden. Dat is ons advies’, meent SP-fractievoorzitter Van Kent.¹⁷² Burgemeester Van Aartsen, die inmiddels van vakantie is teruggekeerd, geeft voorafgaand aan het debat een verklaring af waarin hij onder andere een verbod op demonstraties in de Schilderswijk afkondigt.¹⁷³ Demonstraties in andere delen van de stad blijven (na aanmelding bij de gemeente) uiteraard toegestaan.

170 NOS, 1 augustus 2014. Nieuws binnenland: Petitie Van Aartsen naar kabinet. Op 1 juli 2015 ontleend aan: <http://nos.nl/artikel/681665-petitie-van-aartsen-naar-kabinet.html>.

171 Zie OM, 18 augustus 2014. Actueel: Nieuwsberichten: Twee verdachten nog vast na demonstratie 10 augustus. Op 1 juli 2015 ontleend aan <https://www.om.nl/actueel/nieuwsberichten/@86105/twee-verdachten-vast/>.

172 Omroep West, 14 augustus 2014. Nieuws: Spoeddebat over demonstraties: spannende dag voor burgemeester Van Aartsen. Op 1 juli 2015 ontleend aan <http://www.omroep-west.nl/nieuws/14-08-2014/spoeddebat-over-demonstraties-spannende-dag-voor-burgemeester-van-aartsen>.

173 Gemeente Den Haag, 15 augustus 2014. Burgers: Verklaring van Burgemeester Van Aartsen voorafgaand aan debat 14/8/14. Op 1 juli 2015 ontleend aan <http://www.denhaag.nl/home/bewoners/gemeente/document/Verklaring-van-Burgemeester-Van-Aartsen-voorafgaand-aan-debat-14814-1.htm>.

10.3 Is de burgemeester aan zet?

De rol van burgemeesters binnen het veiligheidsdomein is de laatste jaren sterk toegenomen. Op allerlei terreinen van (on)veiligheid is het meer en meer vanzelfsprekend geworden dat ook het gemeentebestuur en in het bijzonder de burgemeester meedoet. Zo geschiedt de aanpak van (jeugd)criminaliteit, drugsoverlast, en ook het steeds duidelijker wordende probleem van ondermijning, steeds meer in samenwerking met gemeenten. De nauwere betrokkenheid van de burgemeester doet lijken alsof de burgemeester tegenwoordig overal over gaat. In dat licht plaatsen wij de kritiek die burgemeester Van Aartsen te verduren kreeg. Die kritiek was vooral dat hij niet (of te laat) tegen antisemitische uitingen had opgetreden. Wat had burgemeester Van Aartsen anders kunnen en misschien wel moeten doen? Hoe kan nu, een jaar later, worden teruggekeken op die zomerse dagen in Den Haag?

10.4 Analyse

Een bekend thema uit de crisisliteratuur is 'de afwezige gezagdrager'. Crises doen zich vaak op de onmogelijkste momenten voor: 's nachts, in het weekend, op feestdagen, tijdens vakanties. Nogal eens blijkt dat op die momenten cruciale personen afwezig of zelfs onvindbaar zijn. De onbereikbaarheid van PvdA-voorzitter Marianne Sint, die op het moment dat de crisis binnen de PvdA over de WAO losbarstte (1991) op fietsvakantie was, is zo'n klassieker. Hetzelfde geldt voor de Groningse burgemeester Ouwerkerk die zijn bed niet uit wilde komen toen in de stad Groningen oudejaarsrellen uitbraken (1997). Burgemeester Wolfsen van Utrecht draalde of hij wel of niet van zijn vakantieadres zou terugkeren toen zich in Utrecht de asbestcrisis ontrolde (2012). Gezien de situatie in Den Haag in de zomer van 2014 lijkt Van Aartsen ook zo in dit rijtje te passen. Maar op grond van welke argumenten had hij naar Den Haag terug moeten keren?

Na de demonstratie van 12 juli (en ook nadien) had burgemeester Van Aartsen aangegeven antisemitische uitingen verwerpelijk te vinden; hij meldde dat zowel aan de gemeenteraad als in de media, en ook in het gesprek op 16 juli met vertegenwoordigers van Joodse organisaties. De bevoegdheden van een burgemeester om demonstraties te

verbieden, zijn echter beperkt. Het recht om te demonstreren is een fundamenteel recht, wat betekent dat ook mensen met een omstreden mening een demonstratie mogen houden. Het is niet aan de burgemeester om toestemming voor een demonstratie te verlenen of deze vanwege de inhoud of doelstelling te verbieden; wel moet een betoging bij de burgemeester worden aangemeld. Als tijdens een betoging strafrechtelijke overtredingen plaatsvinden, zoals belediging van personen (artikel 137c Sr) of aanzetten tot haat of geweld (artikel 137d Sr), is het aan het OM om de strafbaarheid daarvan vast te stellen en de politie daarin aan te sturen.

De rol- en taakverdeling tussen burgemeester en het OM lijken daarmee helder, maar in deze casus bleek het juist daar mis te gaan. Zo is het opmerkelijk dat het OM in deze casus vrijwel onzichtbaar was en alle ogen op Van Aartsen gericht waren. De vragen over het strafrechtelijk optreden tegen antisemitische uitingen hadden immers door een (hoofd)officier van justitie beantwoord moeten worden. Dat burgemeester Van Aartsen naar aanleiding van de demonstratie van 12 juli met Joodse organisaties in gesprek ging is begrijpelijk, maar de woordvoerder van Van Aartsen had na de demonstratie van 24 juli beter in het geheel niet op de vraag van Omroep West in kunnen gaan en naar het OM kunnen verwijzen, die over de strafrechtelijke handhaving gaat. Dan had mogelijk een hardnekkig misverstand voorkomen kunnen worden. Het misverstand over in feite de taakverdeling tussen burgemeester en het OM bleef echter bestaan door afwezigheid van een sterk tegengeluid van de kant van het OM.

Het is in dit verband overigens even opmerkelijk dat burgemeester Van Aartsen tijdens de uitzending van *Pauw* (op 1 september 2014), toch inging op het strafrechtelijk deel van het politietoedreden na de demonstratie van 24 juli. Hij zei daarover onder meer het volgende:

‘Dat is natuurlijk een ingewikkeld vraagstuk; dat gaat over het strafrecht. In directe zin, toen die demonstratie aan de gang was, was het oordeel van de politie op dat moment, dat zij geen kreten hadden gehoord zoals u hier zojuist zag. (...) Als de politie het had gehoord – dat was nu niet het geval – dan had dat meteen moeten leiden tot een aanhouding. Maar het is in zo’n demonstratie, waarin heel veel verwarring heerst, met mensen en ook heel veel kreten, voor de politie heel lastig om exact te horen wat er is gezegd. De tolk moet

het horen. Als de tolk zegt “Ja, het is gezegd”, dan kan de politie aanhouden, of het kan daarna gebeuren. En dat laatste is ook gebeurd.’

De demonstratie van 24 juli leidde aldus tot de aanhouding van twee personen voor het in vereniging aanzetten tot geweld tegen een bevolkingsgroep. Maar daarmee was de kwestie over het al dan niet ‘overschrijden van grenzen’ nog niet afgedaan.

Wat deze casus juist tot een mini-crisis maakte, was dat deze kwestie door een aantal gemeenteraadsfracties en de media werd uitvergroot. Hoewel op aangeven van burgemeester van Aartsen al de volgende dag door zijn woordvoerder een correctie op eerdere berichtgeving in een persverklaring naar buiten was gebracht,¹⁷⁴ werd dit bericht nauwelijks door de media overgenomen. In plaats daarvan ging de aandacht vooral uit naar de verontwaardigde en soms ook felle reacties op de eerdere foutieve berichtgeving door Omroep West. De petitie met een oproep tot het aftreden van de burgemeester vond mede daardoor zijn gehoor. ‘Toen na GeenStijl ook Omroep West en de NOS de link publiceerden, ging het snel’, aldus initiatiefnemer Michiel Mans.¹⁷⁵ In de eerder genoemde uitzending van *Pauw* zei Van Aartsen hierover het volgende:

‘Wat ik heel erg heb gevonden is dat kennelijk niemand heeft willen geloven dat ik dat nooit heb gezegd en dat het ook nooit namens mij is gezegd. Het allerergste van die periode vond ik dat mij verweten werd – dat werd een baaierd aan berichten – dat ik min of meer antisemitische uitlatingen toeliet. Niets is verder van mij dan dat. Er ontstond – vanuit het idee “er zijn geen grenzen overschreden” – een baaierd aan reacties die niet zo mooi waren. Dat heeft me diep geraakt.’

Het managen van maatschappelijke onrust is nu juist (mede) de taak van de gemeente en in het bijzonder die van de burgemeester. ‘Waar blijft Van Aartsen?’ (een tweet van PVV-raadslid Elissen) was dan ook geen onlogische vraag.

¹⁷⁴ ‘We hebben alles onder controle’, *NRC Handelsblad*, 23 augustus 2014.

¹⁷⁵ *Ibid.*

Naar aanleiding van de discussie over de afwezigheid van Van Aartsen verstuurde zijn oud-collega Jan Mans de volgende, prachtige tweet:

Jan Mans
@JanHMans

Als het te allen tijde terugroepen van burgemeesters patroon wordt kan het instituut loco-burgemeester worden afgeschaft.

01:43 - 17 aug. 2014

Daarmee is een belangrijk punt in de discussie op tafel gelegd. Waarom zouden er nog wethouders tot locoburgemeester benoemd moeten worden, terwijl – als bij een legitieme en geplande afwezigheid van de burgemeester de kritiek losbarst – iedereen alleen maar naar de burgemeester kijkt? Die vraag wordt in de tweet van Jan Mans scherp verwoord. Burgemeester Schneiders van Haarlem en tevens voorzitter van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters toonde eveneens begrip voor het feit dat Van Aartsen niet eerder van vakantie terugkeerde:¹⁷⁶

‘Hij volgde alles op de voet en was goed bereikbaar. Wat voegt fysieke aanwezigheid dan toe? Het ging om journalistieke onrust. Daar is een locoburgemeester voor, om die te kanaliseren.’

Op het stadhuis in Den Haag leek men echter geen raad te weten met de situatie die was ontstaan. Emeritus hoogleraar Van Schendelen mengde zich na de demonstratie van 10 augustus in de discussie met het volgende commentaar op het gemis aan duiding van de situatie:¹⁷⁷

¹⁷⁶ ‘We hebben alles onder controle’, *NRC Handelsblad*, 23 augustus 2014.

¹⁷⁷ Omroep West, 12 augustus 2014. Nieuws: ‘College van B&W Den Haag gaf regie weg na anti-IS-demonstratie Schilderswijk’. Op 1 juli 2015 ontleend aan <http://www.omroepwest.nl/nieuws/12-08-2014/college-van-bw-den-haag-gaf-regie-weg-na-anti-demonstratie-schilderswijk>.

‘Het was verstandig geweest als het college van B&W kort na de opstootjes een verklaring had afgegeven richting de burgerij. Daarin hadden ze kunnen zeggen dat ze druk aan het overleggen zijn over de situatie in de stad en dat ze zo snel mogelijk met een bericht naar buiten zullen komen.’

Volgens Van Schendelen gaf het college nu de regie uit handen en zag minister Opstelten van Veiligheid en Justitie zich daardoor genoodzaakt te melden dat ‘dit soort rellen echt niet kunnen’.¹⁷⁸ Het was volgens Van Schendelen logisch geweest als de locoburgemeester dat had gedaan en zo aan de inwoners van de stad had laten zien de regie in handen te hebben.

In het lokaal bestuur is het van oudsher zo geregeld dat bij een tijdelijke afwezigheid van de burgemeester zijn taken worden waargenomen door de locoburgemeester, zijnde een van de wethouders van het college van B&W (art. 77 Gemeentewet). Zoals Van Schendelen terecht constateert, had de locoburgemeester – namens het college – kunnen aangeven ‘we zijn ermee bezig’ en daarmee zogenoemde ‘procesinformatie’ kunnen geven. Het is alleen de vraag of de locoburgemeester in dit geval met een dergelijke mededeling aan de roep om ‘verantwoording’ zou hebben voldaan. Ten eerste is het burgemeestersambt zo gepersonifieerd, dat een locoburgemeester slechts bij hoge uitzondering als (waarnemend) burgemeester wordt gewaardeerd. Met name burgemeesters in de grote steden, zoals Van Aartsen, Aboutaleb en Van der Laan, zijn in feite onvervangbaar geworden. Zij zijn te allen tijde ‘de’ burgemeester van hun stad, zeker voor de media. Ten tweede beschikt een locoburgemeester zelden over eenzelfde mate van gevoel voor openbare orde- en veiligheidsvraagstukken als de burgemeester. Voor de loco’s staat het thema nu eenmaal verder van hun bed. Daar gaat immers de burgemeester over en vaak schermen de burgemeesters hun terrein ook stevig af. Veiligheid is hun ‘ding’, waar ze ook een flink deel van hun tijd – vooral in diverse gremia overleggend – mee vullen. Met een enkele rampoefening kan een locoburgemeester natuurlijk

¹⁷⁸ Zie Omroep West, 12 augustus 2014. Nieuws: ‘Minister Opstelten: Ongeregelheden in Haagse Schilderswijk zijn onaanvaardbaar.’ Op 1 juli 2015 ontleend aan <http://www.omroepwest.nl/nieuws/12-08-2014/minister-opstelten-%E2%80%98ongeregelheden-haagse-schilderswijk-zijn-onaanvaardbaar%E2%80%99>.

nooit die kennis, maar vooral ook niet dat gevoel en dat netwerk ontwikkelen. Wanneer zich dan ook op dit terrein een crisissituatie voordoet, worden locoburgemeesters feitelijk voor de leeuwen gegooid, in een arena waarin ze de andere spelers nauwelijks kennen. Het feit is, kortom, dat een locoburgemeester op het betreffende onderwerp erg bleu is; het duiden van de situatie is bij uitstek des ‘burgemeesters’.

Het is daarom de vraag of in deze casus, waarin alle ogen op burgemeester Van Aartsen gericht waren, de locoburgemeester wel ter vervanging van de burgemeester had kunnen optreden. Oud-burgemeester Mans en anderen meenden van wel. Een reactie van het stadhuis i.c. de locoburgemeester bleef echter uit. Een eventuele reactie van de locoburgemeester zou in dit specifieke geval mogelijk ook meer kwaad dan goed hebben gedaan, bijvoorbeeld als het leiderschap van burgemeester Van Aartsen daardoor in twijfel zou worden getrokken. De vraag is dan ook waarom burgemeester Van Aartsen niet zelf naar Den Haag is teruggekeerd. Het was immers door toedoen van zijn woordvoerder dat er een misverstand was ontstaan. In het interview bij *Pauw* lichtte de burgemeester zijn overwegingen toe:

‘Ik vond het geen reden om terug te komen, om de doodeenvoudige reden dat het hele optreden van het OM, dat is gebeurd; daar ben ik zelf zeer nauw bij betrokken. Maar nogmaals: de burgemeester doet niet het werk van het OM, maar kan wel zeggen “alsjeblijft, doe wat”. Dat heb ik gedaan. Maar wat er daarna over mij heen kwam – en ik heb gezegd, het was min of meer een hetze, vooral gebaseerd op woorden die ik nooit heb gesproken en ook niet namens mij waren gesproken – daarvan heb ik gezegd: daar kom ik niet voor terug.’

De situatie die zich voordeed was inderdaad geen ‘ramp’ in termen van doden of gewonden. De stad stond niet ‘in brand’, al was dat wel het beeld dat sommige media schetsten en waartegen Van Aartsen zich stellig verzette. In ieder geval was de situatie niet te vergelijken met die in Waalre waar in de zomer van 2012 het gemeentehuis letterlijk in vlammen opging. Wat zich voordeed was vooral – wat Van Aartsen noemde – een hetze rond zijn persoon. Op de inhoud van de kwestie was actie ondernomen, zowel door het OM (door aanhoudingen te verrichten), als door burgemeester Van Aartsen. Naar aanleiding van de demonstratie van 12 juli had met Joodse organisaties een constructief

gesprek plaatsgevonden;¹⁷⁹ de Haagse gemeenteraad was reeds geïnformeerd over de beperkte mogelijkheden van een burgemeester om demonstraties op voorhand te verbieden,¹⁸⁰ en ook in de persverklaring was dit gemeld. De oproep van de gemeenteraadsfracties (PVV, Groep Mos en SP) om bij de aanpak van demonstraties de leiding te nemen, stuitte eenvoudigweg op een afwezigheid van bevoegdheden van de burgemeester in deze. Daar kon burgemeester Van Aartsen – ook bij een eerdere terugkeer – niets aan veranderen.

10.5 Afronding

Terwijl menigeen in de zomer van 2014 in de ban was van de vliegcrash MH17, beleefde de stad Den Haag hectische tijden. Demonstraties tegen Israëlische acties in de Gazastrook werden aangegrepen om een verheerlijking van IS tentoon te spreiden en aan antisemitische gedachten uiting te geven. De Schilderswijk, waarover pseudojournalist Perdip Ramesar eerder het verhaal verzong dat het de ‘shariadriehoek’ zou zijn, kwam daardoor opnieuw in negatieve zin in de schijnwerpers te staan.

Hoe sterk beeldvorming kan zijn, bleek ook uit de reacties die richting burgemeester Van Aartsen werden geuit. Van hem werd verwacht tegen de ontoelaatbare uitingen op te treden, terwijl die taak bij het OM ligt. Daarmee spreekt uit deze casus een disbalans in het optreden van de betrokken autoriteiten, hoewel dat feitelijk niet het geval hoeft te zijn geweest. Het beeld dat burgers, belangenorganisaties en blijkbaar ook enkele Haagse gemeenteraadsfracties hadden, was dat de burgemeester ook voor zaken waarin hij geen bevoegdheden heeft, verantwoordelijkheid draagt. Het mooie van deze casus is dat deze laat zien hoe een ervaren bestuurder met een dergelijke crisissituatie is omgegaan.

179 Omroep West, 16 juli 2014. Nieuws: Joodse organisaties tevreden na gesprek met Van Aartsen over hakenkruizen. Op 1 juli 2015 ontleend aan <http://www.omroepwest.nl/nieuws/16-07-2014/joodse-organisaties-tevreden-na-gesprek-met-van-aartsen-over-hakenkruizen>.

180 Brief van burgemeester Van Aartsen aan de Algemene Raadscommissie d.d. 17 juli 2014.